

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžz/5/2014
Identifikačné číslo spisu:	9014010043
Dátum vydania rozhodnutia:	10.12.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:9014010043.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igor Belka a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľa: Ing. L. P., bytom R., zast.: IKRÉNYI & REHÁK, s.r.o., Advokátska kancelária so sídlom Šoltésovej č. 2, 811 08 Bratislava, IČO: 36 854 808, proti odporcovi: Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, IČO: 00 699 063 so sídlom Drieňová č. 24, 826 03 Bratislava, o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh z a m i e t a .

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Návrhom zo 6. marca 2014 (doručeným súdu 7. marca 2014) označeným ako „Žaloba o ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy“ sa navrhovateľ domáhal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vydal rozsudok, ktorým sa

- zakazuje Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní práv navrhovateľa, ktoré spočíva v úkonoch smerujúcich k prezeraniu, kopírovaniu, oboznamovaniu sa s obsahom, prípadne akýmkoľvek obdobným nakladaním s dátovými nosičmi vyhotovenými počas inšpekcie vykonanej dňa 4. februára 2014 u podnikateľa Datalan a.s., ktoré sú prílohou zápisnice z inšpekcie č. IZ-29/2014, v ktorej boli označené nasledovne: 2 x DVD kópia dokumentov stiahnutých z NTB: Lenovo Thinkpad T420 Serial R8-WK2F511/10; a pracovnou stanicou Protimonopolného úradu Slovenskej republiky, obsahujúcou informácie získané počas inšpekcie vykonanej dňa 4. februára 2014 u podnikateľa DATALAN, a.s. a označenou v zápisnici z inšpekcie č. IZ-29/2014 ako dhm 3430;
- prikazuje Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky, aby nenávratným spôsobom odstránil a zničil všetky informácie získané počas inšpekcie vykonanej dňa 4. februára 2014 u navrhovateľa z vyššie uvedenej pracovnej stanice, vyššie uvedených dátových nosičov, iných dátových nosičov a akýchkoľvek dokumentov a informačných systémov orgánu verejnej správy, protokolárne za prítomnosti navrhovateľa, do troch (3) dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Navrhovateľ zároveň žiadal priznať náhradu trov konania. K návrhu pripojil kópiu Zápisnice z priebehu Inšpekcie č. IZ-29/2014 dňa 04.02.2014 (č.l. 11) a kópie poverenia na vykonanie inšpekcie č.. IP-6/2014 (č.l. 24) z 30. 01.2014.

Dôvod nezákonnosti zásahu videl navrhovateľ v tom, že Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len PMÚ, Úrad, resp. odporca) mu počas inšpekcie nezákonne odňal súkromné zariadenia so súkromným obsahom a vyhotovil si kópiu ich obsahu, čím nezákonne zasiahol do jeho práva na súkromie.

K skutkovému stavu navrhovateľ v návrhu uviedol, že po začatí inšpekcie mu bolo oznámené, že sa má dostaviť pred Inšpektorov, ktorí ho následne vyzvali, aby im predložil svoj notebook a telefón. Aj keď nebol informovaný o podrobnostiach priebehu Inšpekcie a jeho právach, myslel si, že povinnosť predložiť takéto nosiče sa vzťahuje len na podnikateľa, jeho Zamestnávateľa, preto Inšpektorov výslovne upozornil, že na pracovisku má momentálne súkromný notebook a súkromný telefón, obsahujúce súkromné dáta a namietal opakovane, že nesúhlasí s ich vydaním a prezeraním ich obsahu.

Zdôraznil, že Inšpektori sa mu nepreukázali žiadnym dokladom či poverením, pričom len uviedli, že sú orgánom verejnej moci a naliehali, aby im uvedené zariadenia vydal. Keďže nemal žiadneho právneho zástupcu a v tomto čase nebol prítomný ani právny zástupca Zamestnávateľa, a inšpektori PMÚ trvali na vydaní zariadení, vyhovel im. Počas Inšpekcie ďalej trval na tom, aby mu bolo aspoň umožnené byť pri kontrolovaní obsahu zariadení, čo mu Inšpektori umožnili, keď začali prezerat jeho zariadenia. Tieto zariadenia podrobili Inšpektori PMÚ preskúmvaniu podľa množstva kľúčových slov. Vzhľadom na rozsiahly objem dát na jeho zariadeniach a všeobecnosť kľúčových slov, PMÚ vyhľadal veľký rozsah dokumentov a súkromných správ.

Počas Inšpekcie, pred vyžiadaním zariadení, počas ich prezerania a kopírovania ich obsahu, ani potom nebol poučený o jeho právach a PMÚ nepovažoval za potrebné spísať s ním žiadnu zápisnicu, nevydal mu žiadne potvrdenie o vykonaných úkonoch, a nepredložil mu ani žiadnu zápisnicu na nahliadnutie či na vyjadrenie. Do Zápisnice mal možnosť nahliadnuť až neskôr, kedy zistil, že PMÚ vykonávalo Inšpekciu podľa § 22 ods. 2 Zákona o ochrane hospodárskej súťaže a že PMÚ nie je oprávnené preskúmať a kopírovať dáta zo súkromných nosičov, ale len nosičov Zamestnávateľa. Keďže Inšpektori definitívne ukončili Inšpekciu, už nemá možnosť zúčastniť sa konkrétnej selekcie jednotlivých dokumentov skopírovaných z jeho súkromných zariadení.

Pripomenul, že v dôsledku uvedeného zásahu PMÚ je v stave, kedy sa veľký objem jeho súkromných správ a dokumentov nachádza mimo jeho dispozície. Tento stav by nenastal, keby PMÚ nepreskúmaval jeho súkromné zariadenia, alebo by mu aspoň počas Inšpekcie umožnil rozporovať súkromnú povahu jeho dokumentov v konkrétnych prípadoch. Navyše v súčasnosti nevie vylúčiť, že s jeho údajmi PMÚ voľne nakladá, keďže mu nebolo umožnené zúčastniť sa spisania Zápisnice, a ani nevie, či a ako sú reálne nosiče jeho skopírovaných súkromných údajov zapečatené a zabezpečené.

Odporca vo svojom vyjadrení k návrhu z 28.03.2014 (doručeným súdu 31.03.2014 č.l. 40) s návrhom nesúhlasil z dôvodov, že

- nemohlo dôjsť k porušeniu žalobcovho práva na súkromie, keďže počítač žalobcu, ktorý bol prehliadaný, žalobca využíval na pracovné účely a podnikateľ ho označil ako počítač obsahujúci relevantné údaje spadajúce do predmetu vykonávanej inšpekcie,
- počas celej inšpekcie bol prítomný právny zástupca podnikateľa, ktorý nenamietal povahu prehľadávaných nosičov,
- počítač žalobcu bol prehľadávaný na základe kľúčových slov, ktoré spadajú do predmetu vykonávanej inšpekcie, povahu týchto kľúčových slov nenamietal podnikateľ ani jeho právny zástupca,
- údaje vyhľadané v počítači žalobcu na základe kľúčových slov boli zapečatené, prehliadania dokumentov v priestoroch úradu sa bude môcť podnikateľ, žalobca, prípadne právny zástupca zúčastniť a budú môcť namietat povahu prehľadávaných dokumentov,
- iba relevantné údaje budú súčasťou administratívneho spisu a ostatné dokumenty (vrátane prípadných súkromných dokumentov) budú predpísaným spôsobom zničené; je teda vylúčené porušenie žalobcovho práva na súkromie,

- petit žaloby je koncipovaný neprímerane široko a neidentifikuje konkrétne dokumenty, ktoré by podľa žalobcu mali byť zničené.

Z uvedených dôvodov odporca navrhol návrh ako nedôvodný zamietnuť.

V následnom stanovisku k vyjadreniu odporcu (z 21.08.2014) navrhovateľ zotrval vo svojich skutkových a právnych argumentoch a tieto obsiahlym spôsobom precizoval s tým, že podľa jeho názoru

- PMÚ prezentoval fakty v rozpore so zápisnicou a skutočným priebehom inšpekcie
- PMÚ mu neposkytol relevantné informácie a poučenia, čím porušil zásadu aktívnej súčinnosti a princípy ochrany jednotlivca pred zásahmi orgánov formulované v odporúčaní Rady Európy (Rezolúcia) (77)
- PMÚ konal mimo rozsah poverení a vo vzťahu k nemu nemal na výkon Inšpekcie platný právny titul
- jeho právo na súkromie a právo na spravodlivý proces sú porušené aj tým, že v budúcnosti sa nemôže zúčastniť preskúmania nosičov a účinne uplatňovať svoje práva
- PMÚ na základe zákona po skončení inšpekcie nie je oprávnený vykonávať selekciu dokumentov po skončení inšpekcie
- PMÚ nedodržiaval postupy zabezpečujúce autenticitu a hodnovernosť kopírovaných dát a nezosúladil svoje postupy s postupmi Komisie
- nezákonne vyhotovené nosiče nie je možné ďalej preskúmať ani použiť v konaní a túto nezákonnosť nie je možné zhojiť
- PMÚ sa nevysporiadal s námietkou povahy nosičov

Navrhovateľ zároveň so stanoviskom predložil fotokópiu faktúry č. 126033360 o kúpe produktov Lenovo TP T420 15-2540M 14“HD+NVIDIA 4GB 160GB a Office pre podnikateľov 2010 - Slovak - PKC.

V reagujúcom vyjadrení (z 30.09.2014 doručenému súdu 08.10.2014) k stanovisku navrhovateľa odporca uvádzal argumenty spochybňujúce tvrdenia a prezentované závery navrhovateľa. Okrem iného uviedol, že Úrad vykonával inšpekciu v podnikateľských priestoroch spoločnosti Datalan, a.s., (ďalej len Datalan) na základe vydaného poverenia na vykonanie inšpekcie.

Na začiatku inšpekcie boli zástupcom Datalanu Ing. Paščákovi a Ing. Gavurovi odovzdané poverenia na vykonanie inšpekcie, boli oboznámení s predmetom inšpekcie, z právomoci úradu v súvislosti s výkonom inšpekcie.

Poverenia na vykonanie inšpekcie boli vydané v súvislosti s prešetrovaním úradu vo veci možných dohôd alebo zosúladených postupov medzi podnikateľmi špecifikovanými v týchto povereniach.

Zástupcovia Datalanu boli teda informovaní o rozsahu a predmete vykonávanej inšpekcie, poverenia na vykonanie inšpekcie si prečítali, čo je uvedené i v zápisnici (str. 3).

Prítomní zástupcovia podnikateľa si teda boli vedomí toho, z akých dôvodov vykonáva úrad inšpekciu a to, aký okruh informácií je predmetom inšpekcie, resp. aký okruh informácií bude úrad počas inšpekcie vyhľadávať.

Odporca v predloženom vyjadrení okrem iného citoval zo zápisnice z vykonanej inšpekcie, z ktorej vyplýva, že na otázku cit.: „Uveďte osoby z Vašej spoločnosti, ktoré sú zodpovedné, alebo sa iným spôsobom podieľajú na príprave účasti operačného programu informatizácia spoločnosti“ (časť I.A, otázka č. 1 uvedená v zápisnici) zástupca Datalanu odpovedal, že cit.: „...konkrétne ponuky spracúvajú zamestnanci p. P. a p. U.“ Na otázku cit.: „Špecificky uveďte osoby z Vašej spoločnosti, ktoré sú zodpovedné alebo sa iným spôsobom podieľali na príprave ponúk Vašej spoločnosti do verejných obstarávaní vyhlásených v rámci národného projektu: Elektronizácia služieb VÚC (...)“ (časť I.A, otázka č. 2 uvedená v zápisnici) zástupca Datalanu odpovedal cit.: „...väčšinu vecí robí pán P.“ Na výzvu cit.: „Predložte elektronické zariadenia, t.j. stolové počítače, laptopy, tablety, mobilné telefóny a pod., ktoré umožňujú prístup k e-mailovým kontám uvedeným v odpovediach na otázku 1 a 2“ (časť I.A, otázka č. 3 zápisnice) bol zástupcom Datalanu predložený okrem iného tiež počítač Ing. P.. Na otázku cit.: „Označte priestory a nosiče, na ktorých sa nachádzajú podklady Vašej spoločnosti v

súvislosti s verejnými obstarávaniami financovanými z operačného programu informatizácia spoločnosti (OPIS), ktorých ste sa zúčastnili alebo ste sa zvažovali zúčastniť“ (časť I.A., otázka č. 4 v zápisnici) zástupca Datalanu jasne odpovedal, že cit.: „Ponuky sú uložené v počítačoch, vo fyzickej podobe ponuky netlačia a neuchovávajú v rámci manažmentu kvality majú takúto politiku.“ Taktiež, v odpovedi na žiadosť úradu o uvedenie emailových kont, ktoré tieto osoby používajú (časť I.A., otázka č. 1 uvedená v zápisnici), zástupca Datalanu uviedol cit.: „E-mailové kontá sú štandardné, meno_priezvisko@datalan.sk , napr. L.;...“.

Odporca vo svojom vyjadrení ďalej zdôraznil, že zástupcovia Datalanu označili žalobcu ako osobu disponujúcu relevantnými informáciami, označili jeho e-mailové konto, označili jeho mobilný telefón a počítač, ktoré obsahujú tieto informácie a tieto boli odovzdané zamestnancom úradu. Tiež na otázku, kde sa nachádzajú priestory a nosiče, ktoré obsahujú podklady v súvislosti s verejnými obstarávaniami zástupcovia Datalanu uviedli, že tieto sa nachádzajú v počítačoch u jednotlivých ľudí.

Odporca zdôraznil, že pred vykonaním inšpekcie obvykle nie je zrejma presná identifikácia elektronických zariadení, ktoré bude úrad prehliadať. Počítač Ing. P., ktorý bol prehliadaný, bol identifikovaný v priebehu samotnej inšpekcie prostredníctvom odpovedí na otázky, ktoré boli položené zástupcom podnikateľa. Zástupcov podnikateľa sa práve z tohto dôvodu úrad dotazoval, ktoré zariadenia obsahujú relevantné informácie, ktoré súvisia s predmetom vykonávanej inšpekcie a žiadal ich predloženie. Medzi týmito počítačmi bol predložený počítač žalobcu. Je preto bez významu tvrdenie žalobcu, že inšpektorov cit.: „druhý počítač, ktorý (...) mal v kancelárii nezaujímal.“ V tomto prípade nebol dôvod, aby sa inšpektori zaujímali o iné počítače v kancelárii žalobcu, pokiaľ podnikateľ jednoznačne označil konkrétny počítač, kde sa podklady podnikateľa k danému verejnému obstarávaniu nachádzali.

Navyše, žalobca, ani zástupcovia Datalanu vôbec v priebehu inšpekcie neuvádzali, že by šlo o počítač, ktorý žalobca nevyužíva na pracovné účely (teda počítač, ktorý by si žalobca „náhodou“ v ten deň priniesol do práce a pod.). Žalobca v zápisnici iba uviedol, že tieto zariadenia sú cit.: „súkromnými zariadeniami a obsahujú aj súkromné údaje.“

Podľa odporcu povaha prehliadaného nosiča nie je dôležitá, keďže by to umožnilo pomerne ľahké obchádzanie zákona. Pokiaľ sa takýto nosič nachádza v podnikateľských priestoroch, v ktorých sa vykonáva inšpekcia, je podstatné, či je používaný na pracovné účely alebo nie. V tomto prípade z okolností vyplývalo, že počítač žalobcu je počítačom, ktorý obsahuje podklady pre inšpekciu vykonávanú zamestnancami úradu, keďže tento počítač

- sa nachádzal na pracovisku podnikateľa
- bol označený zástupcami podnikateľa ako počítač, ktorý umožňuje prístup k firemnej e-mailovej adrese L. a ktorý obsahuje informácie spadajúce do predmetu vykonávanej inšpekcie

Navyše v žalobcovom počítači bolo vykonané vyhľadávanie na základe kľúčových slov, ktoré spadali do predmetu vykonávanej inšpekcie a ktoré súvisia s vykonávaním pracovnej činnosti žalobcu.

Podaním zo 16.10.2014 (doručeným súdu 17.10.2014) navrhovateľ požiadal o zrušenie pojednávania vytýčeného na termín 22.10.2014 a jeho odročenie na neurčito za účelom zabezpečenie účasti znalca Ing. V. T., MBA, (ktorého odborné posúdenie založil do spisu) na pojednávaní. K návrhu na odročenie pojednávania sa pripojil aj odporca, resp. navrhol prerušenie konania, aby aj on mohol zabezpečiť účasť svojho povereného IT pracovníka na pojednávaní.

Súd návrhov na odročenie pojednávania vyhovel a vec odročil na 19.11.2014.

Podaním z 18.11.2014 navrhovateľ zaslal súdu vyjadrenie k otázke procesnej prípustnosti žaloby, ktorým zdôvodnil, prečo nebola v predmetnej veci podaná sťažnosť podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach a uviedol argumenty prečo jej podanie nie je ani potrebné, ani možné. Poukázal na odbornú literatúru (Komentár k zákonu o ochrane hospodárskej súťaže - Kalesná/Blažo, vydavateľstvo C.H.Beck Praha, 2012, str. 139) a vyvodil záver, že v predmetnej veci bol nezákonný zásah do práv žalobcu spôsobený postupom PMÚ, ktorý je, ako vyplýva aj z vyjadrení žalovaného, zaužívaný a systematický. V danej veci preto k porušeniu práv nedošlo zlyhaním či chybou konkrétneho zamestnanca, ale nesprávnym postupom žalovaného PMÚ ako takého.

Pripomenul, že z judikatúry Najvyššieho súdu SR na úseku ochrany hospodárskej súťaže vyplýva, že podanie sťažnosti (alebo iného opravného prostriedku) pred podaním žaloby podľa § 250v OSP v súvislosti s inšpekciami podľa ZoOHS súd nevyžaduje (nedošlo z tohto dôvodu k zamietnutiu žaloby a súd jej vecne vyhovel) - sp.zn. 4Sžz/1/2013 - prípad AT computers;

Trval na tom, že sťažnosť nepredstavuje účinný prostriedok nápravy a po jej podaní sťažovateľ nemá možnosť účinne zabrániť pokračovaniu či prehlbovaniu nezákonného zásahu a aj v zmysle poučenia obsiahnutého vo vydaných Povereniach (posledný odsek) v sám žalovaný označil za dostupný prostriedok nápravy práve žalobu podľa ust. § 250v OSP, pričom využitie inštitútu sťažnosti s ohľadom na dlhé lehoty pre vybavenie sťažnosti stanovené zákonom o sťažnostiach by vylučovalo zachovanie lehoty 30 dní na podanie žaloby podľa ust. § 250v OSP.

Žalobca súkromnú povahu svojich zariadení opakovane namietal priamo počas Inšpekcie a vyjadroval nesúhlas s ich prezeraním a realizovaným postupom. Žalovaný túto jeho námietku neuznal a v Zápisnici ju len skonštatoval. Z tohto postupu žalovaného, i z jeho vyjadrení vo veci pred súdom vyplýva, že žalovaný síce mal možnosť sa s námietkami žalobcu vysporiadať, posúdiť ich a vyhovieť im, no neučinil tak a nie je predpoklad, že by takto mohol postupovať.

Navrhovateľ tiež pripomenul rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci sťažnosti č. 97/11 Delta Pekárny proti Českej republike z 2.10.2014, ktorého predmetom sťažnosti bola okrem iného aj otázka porušenia práv podľa čl. 8 Dohovoru, z ktorého okrem iného vyplýva, že skutočnosť, že inšpekcia podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže v obchodných priestoroch spoločnosti Delta Pekárny bola vykonaná bez predchádzajúceho súdneho povolenia (bez predchádzajúceho súhlasu súdu) nemusí byť sama o sebe porušením práv chránených dohovorom, avšak musí existovať pre právnickú osobu možnosť preskúmania takéhoto zásahu v plnom rozsahu nezávislým a nestranným súdom, a to tak priebeh samotnej inšpekcie, všetky úkony počas inšpekcie uskutočnené, ale aj samotné poverenie - akt, na základe ktorého bola inšpekcia vykonaná, ako aj samotné dôvody, ktoré mali byť dôvodným podozrením pre vykonanie inšpekcie.

Súd vykonal dňa 19.11.2014 vo veci pojednávanie, na ktorom preveroval okolnosti podstatné pre posúdenie splnenia podmienok prípustnosti návrhu na konanie vyplývajúce z príslušných ustanovení OSP upravujúcich postup súdu pre konanie o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy.

Zástupca navrhovateľa zopakoval argumenty vzťahujúce k tejto otázke obsahovo zhodne tak ako vyplývali z predložených podaní, zástupkyňa odporcu potvrdila, že sťažnosť navrhovateľa na postup Úradu nebola podaná, rozhodnutie o prípustnosti návrhu ponechala na rozhodnutie súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný (§ 10 ods. 2, § 246 ods. 2 písm. b/ OSP) sa oboznámil s podaným návrhom ako aj ďalšími podaniami účastníkov, tieto preskúmal z hľadiska splnenia podmienok na konanie, za tým účelom vykonal na nariadenom pojednávaní (§ 250g ods. 1 v spojení s § 250v ods. 8 OSP) aj výsluch splnomocnených zástupcov účastníkov a po zistení, že návrh nebol podaný po vyčerpaní prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis (§ 250v ods. 3 veta prvá OSP), tento návrh v zmysle § 250v ods. 4 OSP zamietol jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) ako neprípustný bez meritórneho preskúmania jeho dôvodov.

Podľa § 250v ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa ods. 2 cit. ust. orgán, proti ktorému návrh smeruje, je orgán, ktorý podľa tvrdenia uvedeného v návrhu vykonal zásah; v prípade zásahu ozbrojených síl, ozbrojeného zboru alebo iného verejného zboru je to orgán, ktorý tento zbor riadi, alebo ktorému je taký zbor podriadený.

Podľa ods. 3 cit. ust. návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie

umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Zákonná povinnosť využiť prostriedky, ktorých použitie umožňuje zákon ako predpoklad prípustnosti konania o návrhu v konaní o nezákonnom zásahu, je legitímnym právnym inštitútom, ktorý nie je samoučelný, ale jeho cieľom je realizovať princíp, na ktorom je založená existencia správneho súdnictva ako garanta ochrany verejných subjektívnych práv fyzických a právnických osôb, ak tieto neposkytujú orgány verejnej správy samotné. Ochrana spomenutých práv súdmi má však vo vzťahu k ochrane poskytovanej orgánmi verejnej správy subsidiárny charakter a teda sa uplatní až potom, čo zo strany orgánov verejnej správy k ochrane alebo náprave porušených práv nedošlo. Takáto úloha súdov, ktorá je výrazom princípu oddelenia moci súdnej od moci výkonnej a znamená nezasahovanie, ale ani nenahrádzanie vecných kompetencií orgánov verejnej správy, ale jej kontrolu nezávislou súdnou mocou, vyplýva z ústavou garantovaného postavenia správneho súdnictva.

Povinnosť skúmať splnenie uvedenej podmienky vyplýva pre súd konajúci o návrhu na konanie o nezákonnom zásahu orgánu verejnej správy zo všeobecnej povinnosti súdov „prihliadať kedykoľvek za konania na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci“ v zmysle § 103 v spojení s ust. § 246c ods. 1 OSP.

Aj keď zákonodarcu vzhľadom na rôznorodosť oblastí verejnej správy z hľadiska predmetu právnej regulácie, ako aj nadväzujúcich typov správnych konaní, v rámci ktorých môžu prichádzať do úvahy rôzne právne prostriedky nápravy (v niektorých prípadoch aj viaceré z nich), bližšie nedefinuje obsah pojmu „prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis“ odpoveď možno nájsť v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj v súvisiacich rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaoberajúcimi sa okrem iného aj rozsahom a účelom takéhoto právneho nástroja.

Z uznesenia sp. zn. III. ÚS 244/2012 z 13.06.2012 vyplýva, že:

„Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné ešte uviesť, že aj v prípade, ak by generálna prokuratúra, s ohľadom na dosiaľ uvedené, podanie sťažovateľa vyhodnotila ako podnet podľa § 31 ods. 1 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre (ďalej len „zákon o prokuratúre“), sťažovateľ by mal pred podaním sťažnosti ústavnému súdu ešte k dispozícii účinný prostriedok nápravy, za ktorý je stabilne považovaný opakovaný podnet podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre. Nevyčerpanie tohto prostriedku zo strany sťažovateľa by nutne viedlo k odmietnutiu jeho sťažnosti v tejto časti z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.“

Obdobne Ústavný súd Slovenskej republiky prostredníctvom uznesenia sp.zn. I. ÚS 74/05-18 z 28. apríla 2005 zotrval na svojich vyššie citovaných názoroch a argumentáciu Najvyššieho súdu spochybňovanú sťažovateľmi, že pred podaním návrhu proti nezákonnému zásahu nevyčerпали prostriedky, ktorých použitie umožňuje zákon, konkrétne sťažnosť podľa § 45 ods. 1 zákona o ochrane osobných údajov, označil za správnu, lebo výklad zákona zo strany Najvyššieho súdu považoval za úplný, presvedčivý, a preto aj legitímny v zmysle nasledujúcej argumentácie:

„Z citovaných ustanovení § 33 ods. 2 a 3 zákona o ochrane osobných údajov sa dá celkom nepochybne vyvodiť, že práva a povinnosti výboru v prípadoch týkajúcich sa osobných údajov spracúvaných zo strany SIS sú totožné s právami a povinnosťami úradu. Výbor má preto v týchto prípadoch všetky práva a povinnosti úradu, keďže citované ustanovenia sú v pomere špeciality ku všeobecným ustanoveniam týkajúcim sa činnosti výboru. Z ustanovenia § 46 zákona o ochrane osobných údajov, podľa ktorého je výbor povinný v prípade sťažnosti postupovať, vyplýva, že výbor môže v prípade podozrenia z porušenia povinnosti uloženej zákonom o ochrane osobných údajov vyzvať SIS na okamžité blokovanie osobných údajov alebo na dočasné skončenie tej činnosti, ktorá by mohla plnenie takejto povinnosti ohroziť, a pri zistení porušenia povinnosti ustanovenej zákonom o ochrane osobných údajov je povinný vydať opatrenie, ktorým uloží SIS skončenie tej činnosti, ktorou bola povinnosť porušená, vykonanie potrebných opatrení na odstránenie nedostatkov alebo zabezpečenie práv a právom chránených záujmov dotknutých osôb v určenej lehote, pričom SIS je povinná požiadať výboru

bezodkladne vyhovieť a v určenej lehote informovať výbor o ich splnení.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku sp.zn. 5Sžz/1/2009 z 3. marca 2009 zdôraznil účel sťažnosti podanú v zmysle zákona č. 152/1998 Z.z. o sťažnostiach pre konanie o ochrane pred nezákonným zásahom nasledovne:

„Navyše k svojim predchádzajúcim záverom o neprípustnosti návrhu musí Najvyšší súd vzhľadom na svoj hore uvedený záver, že režim pobytového tábora nie je možné vyhodnotiť ako pozbavenie slobody žiadateľov o azyl (popretie myšlienky o možnosti urýchlene poskytnutej súdnej ochrany), uviesť aj to, že v svojej rozhodovacej činnosti dlhodobo zdôrazňuje nezastupiteľnú úlohu sťažnosti podanú jednotlivcami podľa zákona č. 152/1998 Z.z. o sťažnostiach, ktorá plní generálnu úlohu priamej nápravy jednotlivcom dotknutým nezákonným stavom v prípade nezákonných zásahov orgánov verejnej správy.

Uvedená nezastupiteľnosť spočíva najmä v tom, že nielen navrhovateľ musí mať dojem, ale aj samotný orgán verejnej správy sa musí pred súdnym konaním dozvedieť o existencii situácie (zásada subsidiarity súdneho konania), ktorú navrhovateľ podľa svojich vedomostí a možností klasifikuje ako nezákonný zásah, a to preto, aby dotknutý orgán verejnej správy bol nielen informovaný o dôvodoch, ktoré vedú navrhovateľa ku klasifikácii tejto situácie ako nezákonný zásah, ale tiež, a to predovšetkým, aby sa mohol nielen k týmto dôvodom vyjadriť, ale pokiaľ sa s nimi stotožní, mohol aj tento nezákonný zásah bez súdnej pomoci v medziach svojej právomoci rýchlo a účinne odstrániť. V danom prípade súdna pomoc poskytovaná v zmysle čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy ako aj podľa § 250v ods. 1 O.s.p. má subsidiárny charakter, a je možné sa jej domáhať iba v prípade aktívneho vyčerpania prostriedkov nápravy (viď odsek 3 cit. ustanovenia).“

S takto vysloveným právnym názorom sa Ústavný súd Slovenskej republiky stotožnil, keď vo svojom uznesení č.k. IV. ÚS 428/09-33 z 28. apríla 2005 konštatoval :

„Ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľný postup najvyššieho súdu, ktorý vyhodnotil návrh sťažovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy aj ako predčasne podaný, pretože sťažovateľ nevyužil účinný opravný prostriedok, ktorým je podľa ustálenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu v týchto prípadoch sťažnosť podaná podľa zákona o sťažnostiach, ktorá plní funkciu opravného prostriedku v prípadoch nezákonných zásahov orgánov verejnej správy.

Námietka sťažovateľa, ktorý sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach nepovažuje za účinný opravný prostriedok, pretože by o ňom aj tak rozhodovalo ministerstvo, podľa názoru ústavného súdu neobstoí. Ústavný súd súhlasí s argumentáciou najvyššieho súdu, ktorý podľa neho správne poukázal na zásadu subsidiarity súdneho konania, keď uviedol, že napadnutý orgán verejnej správy sa musí pred súdnym konaním jednak dozvedieť o tom, že existuje stav, ktorý sťažovateľ vyhodnotil ako nezákonný zásah, ako aj vyjadriť sa k námietkam sťažovateľa a následne mať možnosť sám odstrániť tento stav a dosiahnuť nápravu. Preto, ak by sťažovateľ podal sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach, o ktorej by rozhodovalo ministerstvo, toto by muselo reagovať a vysporiadať sa s konkrétnymi námietkami sťažovateľa a v prípade ich akceptácie prijať nevyhnutné opatrenia na odstránenie daného stavu.

Podľa judikatúry ústavného súdu sťažovateľ musí vyčerpať procesné prostriedky v súlade so zákonom, teda musí ich uplatniť v príslušných lehotách a v súlade so zákonnými podmienkami na ich uplatnenie (forma, obsah). Preto, ak sťažovateľ uplatní procesný prostriedok oneskorene alebo ak nesplní podmienku jeho prípustnosti, teda ak zavíni jeho neúčinnosť, nastáva z procesného hľadiska rovnaká situácia, ako by ich neuplatnil vôbec.“

Takto zakotvený princíp subsidiarity súdnej ochrany predstavujúci prostriedok možnej nápravy vo forme predbežného prerokovania nároku s orgánom verejnej správy v prípade nečinnosti alebo nezákonných zásahov orgánov verejnej správy ostal zachovaný aj potom, čo uvedený zákon č. 152/1998 Z.z. bol s účinnosťou od 01.02.2010 nahradený zákonom č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach.

Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 9/2010 Z.z. sťažnosť je podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len „sťažovateľ“), ktorým

- a) sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou (ďalej len „činnosť“) orgánu verejnej správy,
- b) poukazuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v

pôsobnosti orgánu verejnej správy.

Povinnosťou vyčerpať prostriedky, ktorých použitie upravuje osobitný predpis sa zaoberali aj v ďalších svojich rozhodnutiach ako Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. III. ÚS 317/04, I. ÚS 74/05-18, III. ÚS 78/2010, IV. ÚS 428/09), tak aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (napr. 8SžNč 6/2011, 8Sžz/1/2010). Z uvedených dôvodov je potrebné na uplatnení tohto inštitútu, ktorý je z dôvodu jeho účelu okrem OSP (v prípade konaní proti nečinnosti orgánu verejnej správy alebo jeho zásahu) upravený aj v iných parciálnych zákonných úpravách, trvať a nemožno na jeho vyžadovanie rezignovať. Preto nebolo možné uznať námietku navrhovateľa, že v iných súdnych konaniach sa jej splnenie nevyžadovalo, že odporca by prípadnej sťažnosti aj tak nevyhovel, resp. že poučenie uvedené vo vydaných Povereniach označovalo ako dostupný prostriedok nápravy práve žalobu podľa § 250v OSP. Súd nezohľadnil ani námietku odkazujúcu na právny názor vyplývajúci z rozsudku EŠLP vo veci sťažnosti č. 97/11 Delta Pekárny proti Českej republike z 02.10.2014, pretože tento nie je podľa názoru konajúceho súdu v rozpore so záverom prijatým v tomto konaní o procesnej povinnosti využitia predbežného prerokovania tvrdenej nezákonnosti inšpekcie

V súvislosti s preverovaním podmienok konania z obsahu predložených písomných podaní ako aj výsluchov splnomocnených zástupcov, súd mal za preukázané, že navrhovateľ možnosť ochrany jeho práv, podľa jeho názoru, poškodených pri výkone inšpekcie dňa 4. februára 2014 relevantným spôsobom nevyužil.

Nebolo sporné, že počas výkonu inšpekcie u jeho zamestnávateľa Datalan a.s. sa nachádzal na pracovisku pri plnení úloh zamestnanca a v tejto pozícii realizoval (identifikovaný zamestnávateľom ako zamestnanec plniaci úlohy na úseku predstavujúcom predmet záujmu inšpektorov) pokyn na predloženie zariadenia (identifikovaného zamestnávateľom ako využívaného na pracovisku v procese plnenia pracovných úloh. Navrhovateľ nepreukázal a ani to netvrdil, že by takto pociťovaný zásah do súkromnej sféry (vzhľadom na to, že malo ísť o jeho súkromné zariadenie) namietal primárne voči zamestnávateľovi a to ani napriek ochrane poskytnutej zákonníkom práce zamestnancovi (§ 47 ods. 3 Zákonníka práce) vo forme nepostihnuteľnosti za nesplnenie povinnosti v situácii, keď ide o odmietnutie splniť pokyn, ktorý je v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi alebo dobrými mravmi. Ani z obsahu zápisnice (podpísanej aj zástupcami zamestnávateľa a prítomným právnym zástupcom) nevyplýva okrem poznámky, že navrhovateľ „uviedol, že v telefóne aj notebooku sú jeho súkromné zariadenia a má v nich aj súkromné informácie“ žiadna iná zmienka o aktivite navrhovateľa, ktorú by bolo možné objektívne považovať za využitie relevantného prostriedku na ochranu pred pociťovaným nezákonným zásahom do subjektívnych práv. Účastníci nespochybnili ani skutočnosť, že sťažnosť navrhovateľa v zmysle zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach na postup Úradu nebola podaná.

Vychádzajúc z judikatúry (napr. IV. ÚS 428/09-33 z 28. apríla 2005) možno ustáliť, že takýto prostriedok musí byť podaný osobou dotknutou zásahom, musí byť primerane kvalifikovaný a formalizovaný (aby z jeho obsahu bolo prinajmenšom zrejmé kto ho robí, komu je určený, čoho sa týka a čo sa vytyka, prípadne podporený relevantnými dôkazmi resp. odkazmi na ne /v danom prípade faktúrou o kúpe osobného PC/) tak, aby dotknutý orgán mal čas a priestor na zaujatie kvalifikovaného stanoviska a prípadne nepokračoval v zásahu, resp. odstránil škodlivé následky svojho konania.

Podľa názoru súdu navrhovateľ takto pred podaním návrhu na konanie o ochrane pred zásahom na súd takto nepostupoval, nesplnil teda podmienku vyžadovanú zákonom ako predpoklad prípustnosti konania v zmysle § 250v ods. 3 OSP, preto aj s poukazom na citovanú judikatúru, keďže súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nej odchyľil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh navrhovateľa ako neprípustný v súlade s ust. § 250v ods. 4 OSP in fine zamietol.

Podľa § 250v ods. 4 veta prvá a posledná OSP súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný.

Pre neúčelnosť už potom súd nemohol potom vyhovieť žiadostiam účastníkov na odročenie pojednávania na neurčito, resp. na prerušenie konania zhodným vyhlásením účastníkov za účelom zabezpečenia účasti navrhnutého znalca ako aj informovaného zástupcu na pojednávaní. Obdobne súd nevyhovel dodatočnej žiadosti odporcu na opravu zápisnice z pojednávania dňa 19.11.2014 vzhľadom na to, že k nej nedošlo na pojednávaní bezprostredne po zápise spochybneného výroku, ktorý s odstupom času už nebolo možné spätne konfrontovať a okrem toho išlo len o spresnenie formulácie, ktorej obsah vyplýva z príslušného ustanovenia zákona o hospodárskej súťaže, ktorý však týmto nebol spochybnený.

Vzhľadom na neúspech navrhovateľa v konaní, súd o práve na náhradu trov súdneho konania v prejednávanej veci rozhodol v súlade s ust. § 250v ods. 5 OSP vice versa v spojení s § 246c ods. 1 OSP a § 146 OSP tak, že navrhovateľovi právo na náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 250v ods. 7 OSP)